

Coenogonium luteum

Stor vaxlav

Klass: Lecanoromycetes, **Ordning:** Ostropales, **Familj:** Coenogoniaceae, **Släkte:** Coenogonium (vaxlavar), **Art:** Coenogonium luteum - stor vaxlav (Dicks.) Kalb & Lücking **Synonymer:** Microphiale lutea (Dicks.) Zahlbr., Lichen luteus . Dicks, Dimerella lutea (Dicks.) Trevis.

Kännetecken

Stor vaxlav har en mycket tunn, jämn och slät, ljusgrå bål, som oftast inte blir mer än ca 1 cm². Apothecierna är upp till 2 mm breda och orangegula. Disken är konkav till plan och kanten tydlig, slät, upphöjd över diskens yta. Sporererna är ellipsoida och 2-celliga.

Utbredning och status

Arten upptäcktes i Sverige först 1986, i Gästrikland. Därefter har fynd gjorts även i Skåne, Småland, Västergötland, Uppland, Gästrikland, Hälsingland och Ångermanland. Totalt finns omkring 25 lokaler. Den finns i Norge, är sannolikt försvunnen från Finland (rödlistad) men är inte funnen i Danmark. I övrigt är arten vitt spridd i tropiska delar av världen, men når in i subtropiska och tempererade trakter på både norra och södra halvklotet.

Ekologi

Arten förekommer på lövträd, främst lönn, ask, sälg, rönn, asp och bok. I Sydsverige förekommer den främst i ädellövskog, i norr i blandskog, små lövskogsbestånd och sumplövskogar. Lokalerna har ofta lång skoglig kontinuitet. Lokalklimatet är skuggigt med hög luftfuktighet och lokalerna är ofta belägna nära vatten. Populationerna små på varje lokal, ofta bara ett träd. Ofta finns flera andra rödlistade eller ovanliga lavar i närheten av stor vaxlav.

Hot

Arten hotas på vissa lokaler av skogsbruk. Det är viktigt att luftfuktigheten på lokalerna inte minskas genom t.ex. gallring och uttag av gran ur lövrika bestånd.

Åtgärder

Lokalerna bör skyddas.

Övrigt

Utländska namn – FI: Keltavahajäkälä.

Litteratur

- Arup, U. & Ekman, S. 1997. Presentation av arterna. I: Arup, U., Ekman, S., Kärnefelt, I. & Mattsson, J.-E. (red.), *Skyddsvärda lavar i sydvästra Sverige*. SBF-förlaget, Lund.
- Lücking, R. & Kalb, K. 2000. Follikole Flechten aus Brasilien (vornehmlich Amazonien), inklusive einer Checkliste und Bemerkungen zu Coenogonium und Dimerella (Gyalectaceae). *Botanische Jahrbücher für Systematik, Pflanzengeschichte und Pflanzengeographie* 122: 1-61.
- Moberg, R. & Thor, G. 1993. Additions to the lichen flora of Ångermanland, Central Sweden. *Graphis Scripta* 5: 39-44.
- Nordin, A. 1990. Lavar vid Sävasjön 2. *VÄX* 8(2): 37-40.

Författare

Ulf Arup 1999. © ArtDatabanken, SLU 2005.